

OPIS POČINITELJA KRIVIČNOG DJELA U OKVIRU RADNJE SASLUŠANJA SVJEDOKA: DA LI KVANTITET UVIJEK ZNAČI I KVALITET?

Pregledni naučni rad

Primljeno/Received: 20.10.2020.

Prihvaćeno/Accepted: 27.10.2020.

Adnan FAZLIĆ
Irma DELJKIĆ
Eldan MUJANOVIĆ

Sažetak

Inspiracija za rad i problem(i) koji se radom oslovljava(ju):

Inspiracija za rad se ogleda u činjenici da iskaz svjedoka predstavlja jedan od najčešćih dokaza u krivičnom postupku, dok saslušanje svjedoka predstavlja središnji segment kriminalističke obrade. Dodatno, kao inspiracija za rad je poslužio nedostatak naučnih radova na ovu temu u Bosni i Hercegovini.

Ciljevi rada (naučni i/ili društveni): Cilj ovog rada podrazumijeva pregled istaknutih naučnih istraživanja koja su tangirala problematiku oslovljenu naslovom rada, dovođenje njihovih rezultata u kontekst provođenja radnje saslušanja osoba u kriminalističkoj istrazi, te formuliranje pitanja za buduća naučna istraživanja. Osim toga, rad smjera proširivanju naučnih spoznaja o navedenoj problematici unutar kriminalističke nauke u Bosni i Hercegovini.

Metodologija/Dizajn: Izvršena je dokumentaciona analiza naučnih radova koji razmatraju problematiku kvantiteta i kvaliteta opisa počinitelja krivičnog djela.

Ograničenja istraživanja/rada: Rad ne sadrži pregled rezultata svih naučnih istraživanja koja su se bavila problematikom kvantiteta i kvaliteta iskaza svjedoka, već samo rezultate najvažnijih naučnih istraživanja.

Rezultati/Nalazi: Rezultati provedene analize ukazuju na to da kvantitet opisa počinitelja krivičnog djela ne predstavlja indikator kvaliteta opisa, kao i na činjenicu da kvantitet i kvalitet opisa počinitelja krivičnog djela ne predstavljaju indikator tačnog prepoznavanja osoba.

Generalni zaključak: Iako kvalitet i kvantitet opisa počinitelja krivičnog djela nemaju značaj za uspješnost provođenja radnje saslušanja svjedoka, uključujući i radnju prepoznavanja osoba, evidentno je da spoznaje do kojih se došlo u radu imaju određene implikacije za pripremu, planiranje i provođenje spomenutih radnji, kao i na ocjenu vjerodostojnosti iskaza.

Opravidanost istraživanja/rada: Opravidanost rada se ogleda u činjenici da u Bosni i Hercegovini ne postoje naučni radovi koji su detaljnije razmatrali problematiku o kojoj se govori u radu.

Ključne riječi:

opis počinitelja, iskaz svjedoka, saslušanje svjedoka, prepoznavanje, kriminalistika

1. UVOD

Saslušanje svjedoka predstavlja istražnu radnju koja je značajno zastupljena u kriminalističkoj praksi, zbog čega kriminalistička nauka kontinuirano smjera unaprjeđenju efikasnosti i efektivnosti provođenja ove radnje. Suština ove istražne radnje ogleda se u pribavljanju iskaza od osobe koja nije izvršilac krivičnog djela, a kojoj su poznate činjenice o krivičnom djelu i počinitelju, kao i druge važne činjenice i okolnosti do kojih je došla temeljem neposrednih saznanja (Krivokapić, 2008). Kada se govori o značaju iskaza svjedoka za razjašnjenje konkretne krivične stvari, Šaver i Vinberg (1948) ističu da pribavljanje tačnog i cjelovitog iskaza svjedoka predstavlja jedan od imperativa kriminalističkog istraživanja. Navedeno mišljenje podržavaju i Pavišić et al. (2006) koji, imajući u vidu značaj iskaza svjedoka, saslušanje svjedoka označavaju kao „središnji dio kriminalističke obrade“ (s. 407). S tim u vezi, idealan scenarij za kriminalističkog istražitelja jeste situacija u kojoj sasluša svjedoka koji je u stanju da tačno i detaljno opiše počinitelja krivičnog djela, odnosno da se tačno prisjeti svih detalja vezanih za konkretno krivično djelo. Međutim, kako navode Osterburg i Ward (2014), uslijed ograničenja ljudske psihe, većina svjedoka nije u stanju da zadovolji tako visoke standarde, što istražiteljima stvara poteškoće prilikom provođenja ove radnje. Proces saslušanja svjedoka u praksi nerijetko usložnjavaju i kriminalistički istražitelji čiji pristup pribavljanju (i ocjeni) iskaza implicira zadovoljavajuće poznavanje procesnih odredbi, ali i zanemarivanje bitnih spoznaja iz domena kriminalističke taktike i psihologije (Simonović, 2004).

Polazeći od činjenice da svjedoci prilikom saslušavanja, u pravilu, govorom prenose svoja zapažanja (Mrčela, 2012), kao i od tvrdnje da je „govor samo nepotpun izražaj misli“ (Vodinelić, 1996, s. 209), u ovom radu se razmatraju dva pitanja od značaja za kriminalističku teoriju i praksu: 1) da li obim iskazivanja utječe na tačnost i cjelovitost iskaza svjedoka? i 2) da li su obim i sadržaj iskaza prediktori tačnog prepoznavanja osoba? Naučna istraživanja autora inostrane provenijencije koja su razmatrala ovo pitanje ukazuju na značaj daljnjeg naučnog ispitivanja spomenute problematike (npr. Schooler i Engstler Schooler, 1990; Sporer, 1996; Meissner et al., 2007; Wells et al., 2020). S druge strane, naučna literatura u Bosni i Hercegovini i u državama iz njenog okruženja, spomenutim pitanjima nije posvetila značajniju pažnju. Uzimajući u obzir prethodno navedeno, cilj ovog rada podrazumijeva pregled istaknutih naučnih istraživanja koja su tangirala navedenu problematiku, dovođenje njihovih rezultata u kontekst provođenja radnje saslušanja osoba u kriminalističkoj istrazi, te formuliranje pitanja za buduća naučna istraživanja. Osim toga, rad smjera proširivanju naučnih spoznaja o navedenoj problematici unutar kriminalističke nauke u Bosni i Hercegovini.

2. PRETPOSTAVKE ZA PRIBAVLJANJE OPISA POČINITELJA KRIVIČNOG DJELA

Opis počinitelja krivičnog djela sadrži informacije značajne za razjašnjavanje onih krivičnih djela čije izvršenje je u potpunosti ili djelomično promatrala jedna ili više osoba, pri čemu se posebno izdvajaju krivična djela koja impliciraju interpersonalno nasilje (Horvath, 2009). S tim u vezi, potrebno je napomenuti da saslušanje svjedoka, bez obzira na karakter krivičnog djela, prolazi kroz određene faze: upoznavanje svjedoka sa njegovim pravima i obavezama, faza uzimanja ličnih podataka od svjedoka, faza slobodnog izlaganja i faza postavljanja pitanja (Deljković, 2016). Kada se govori o opisu počinitelja krivičnog djela, pažnju je potrebno usmjeriti na posljednje dvije faze – fazu slobodnog izlaganja i fazu postavljanja pitanja, s obzirom da u spomenutim fazama svjedok iznosi svoja zapažanja. Da bi pribavljanje opisa počinitelja bilo uspješno kako u procesnom, tako i u kriminalističko-taktičkom smislu, potrebno je da su ispunjene određene pretpostavke. Tako Mrčela (2012) taksativno navodi pretpostavke za saslušanje svjedoka, koje je potrebno uzeti u obzir u svim slučajevima kada je riječ o pribavljanju opisa počinitelja krivičnog djela:

1. svjedok raspolaže saznanjima koja mogu biti važna u određenom krivičnom postupku;
2. svjedok je zapamtio ono što je zapazio;
3. svjedok je u mogućnosti ispričati ono što je zapazio; i
4. ispunjene su zakonske pretpostavke za saslušanje svjedoka.

Imajući u vidu primarno krivično-procesnu orijentaciju prethodno navedene klasifikacije, istu je potrebno dopuniti sa kriminalističko-taktičkim pretpostavkama koje je potrebno ostvariti u cilju uspješnog pribavljanja opisa počinitelja krivičnog djela. Kako navode Oxburgh et al. (2016), bitan kriminalističko-taktički preduslov uspješnog saslušavanja svjedoka jeste profesionalizacija provođenja ove radnje koja je u posljednje dvije decenije sve više prisutna u kriminalističkoj praksi država Zapadnog svijeta. U tom smislu, profesionalizacija saslušanja svjedoka utemeljena je na naučnim spoznajama koje su proizašle iz niza eksperimenata i naučnih analiza procesa saslušanja svjedoka i kao takve su izravno inkorporirane u edukacijske programe kriminalističkih istražitelja (2016, s 3). Navedena transformacija procesa saslušanja svjedoka rezultirala je povećanjem kvaliteta ove radnje u praksi, što je značajno doprinijelo eliminiranju simplificiranog shvatanja kriminalističkih istražitelja prema kojem je saslušanje svjedoka predstavljalo bilo koji oblik razgovora, čija suština se jednostavno ogledala u prikupljanju kriminalistički relevantnih informacija (Grant et al., 2016). Shodno tome, promjene pristupa su obuhvatale cjelokupan proces saslušanja svjedoka, od pripreme i planiranja saslušanja, preko faze slobodnog izlaganja, do faze postavljanja pitanja.

Promatrano u duhu recentnih naučnih spoznaja, može se reći da saslušanje svjedoka ima trojaku svrhu: a) prikupljanje kriminalistički relevantnih informacija o krivičnom djelu i počinitelju; b) korištenje vjerodostojnog iskaza svjedoka kao dokaza u krivičnom postupku; i c) utvrđivanje istine u krivičnom postupku (Grant et al., 2016). Ultimativan zahtjev koji se javlja kod provođenja radnje saslušanja svjedoka implicira značaj dobivanja vjerodostojnog iskaza svjedoka. Prema Pavišiću (1997), vjerodostojan iskaz svjedoka predstavlja rezultat ispravnog opažanja, pamćenja i prisjećanja, što nadalje implicira da poznavanje psihologije iskaza predstavlja bitnu pretpostavku za provođenje ove radnje (Vodinelić, 1996). Dodatno, mnogi autori ukazuju na činjenicu da pribavljanje vjerodostojnog iskaza od kriminalističkog istražitelja zahtijeva širok spektar spoznaja vezanih za specifičnosti saslušanja pojedinih kategorija svjedoka (npr. Vodinelić, 1996; Aleksić i Škulić, 2007; Osterburg i Ward, 2014; La Rooy

et al., 2016; Dando et al., 2016), psiholoških vulnerabilnosti osoba (npr. Gudjonsson, 2003; Deljić i Džepina, 2017), te estimatorskih i sistemskih varijabli koje utječu na formiranje iskaza (npr. Wells, 1978; Memon et al., 2003; Kapardis, 2010; Fazlić i Deljić, 2017). Potonje navedene varijable referiraju kako na proces saslušanja svjedoka, tako i na prepoznavanje osoba kao poseban oblik ove radnje.

Gore opisane pretpostavke za pribavljanje opisa počinitelja krivičnog djela, u direktnoj su vezi sa ocjenom iskaza svjedoka koja slijedi po okončanju saslušanja i zapisničnog evidentiranja iskaza svjedoka. Ocjenu vjerodostojnosti iskaza svjedoka karakterizira sinteza vrednovanja niza okolnosti, pri čemu Pavišić et al. (2006) navode najznačajnija obilježja koja upućuju na vjerodostojnost iskaza svjedoka: 1) sadržajno bogatstvo detalja (npr. brojnost detalja, važnost, kvalitet detalja, vlastiti udio psihičkih doživljaja itd.); 2) cjelovitost iskaza (npr. uvjerljiv opis promjena stanja i odnosa, razvoja situacije; 3) homogenost iskaza (temeljni odnosi cjelina iskaza i sl.); 4) postojanost iskaza. Navedena obilježja jasno ukazuju na to da organi krivičnog progona prilikom ocjene iskaza svjedoka, uključujući i opis počinitelja krivičnog djela, u obzir uzimaju kako kvantitet, tako i kvalitet iskaza svjedoka. Ne pridajući veći značaj bilo kojem od navedenih obilježja, ona se u ovom radu promatraju u njihovoj ukupnosti i to kroz prizmu implikacija kvantiteta i kvaliteta iskaza svjedoka za uspješno provođenje radnje saslušanja svjedoka.

3. ANALIZA KVANTITETA I KVALITETA OPISA POČINITELJA KRIVIČNOG DJELA I IMPLIKACIJE ZA PROVOĐENJE RADNJE SASLUŠANJA SVJEDOKA

Izlaganje o kvantitetu i kvalitetu opisa počinitelja krivičnog djela, zahtijeva definiranje pojmova od krucijalne važnosti za razumijevanje problematike. Tako Schooler i Engstler Schooler (1990) kvantitet opisa definiraju kao ukupan broj riječi i ukupan broj detalja koji se odnose na karakteristike počinitelja krivičnog djela, dok Sporer (1996) pod kvalitetom opisa podrazumijeva tačnost opisa, unutrašnju konzistentnost između različitih segmenata opisa koji je dao isti svjedok, kao i opći kvalitet opisa. Za razliku od utvrđivanja kvantiteta opisa počinitelja krivičnog djela koje implicira prilično jednostavan pristup utvrđivanja količine dobivenih informacija, utvrđivanje njegovog kvaliteta zahtijeva sofisticiraniji pristup (Risius et al., 2013). Primjerice, Simonović (2004) naglašava da opis počinitelja može biti kvantitativno bogat detaljima vezanim za opis počinitelja krivičnog djela, ali da je kvalitetan samo onaj opis koji osim tipičnih

činjenica, sadrži i originalne, osobene, atipične detalje, što ujedno povećava i vjerodostojnost opisa.¹ Shodno prethodno navedenom, u kriminalističkoj nauci se često postavlja pitanje da li kvantitet uvijek podrazumijeva i kvalitet opisa počinitelja? Isto tako, za kriminalističku teoriju i praksu je značajno pitanje da li opis koji ima određeni kvantitet i kvalitet može predstavljati indikator tačnog prepoznavanja osoba koje treba uslijediti? Zbog preglednosti izlaganja, u nastavku rada se navedena pitanja razmatraju kao odvojene cjeline.

3.1. Kvantitet kao indikator kvaliteta opisa počinitelja?

Naučnici su već početkom 20. vijeka utvrdili da svjedoci zbog opažajne limitiranosti, ne mogu opaziti, memorirati, prisjetiti se i saopštiti sve informacije o kriminalnom događaju (Tonini, 2010). Vodinić (1996) navedenu limitiranost promatra kroz prizmu simultanog kapaciteta, odnosno sposobnosti individue da iz svog okruženja zaprimi određeni broj istovremenih utisaka. Analogno tome, bitno je naglasiti da se simultani kapacitet razlikuje od osobe do osobe, te da osobe koje promatraju isti događaj neće opaziti jednake detalje, kako u smislu kvantiteta, tako i u smislu kvaliteta. Ovo se posebno odnosi na situaciju u kojoj svjedok očevidac treba opisati počinitelja krivičnog djela, s obzirom da je ovaj oblik opisivanja dominantno usmjeren na opisivanje lica počinitelja krivičnog djela koje predstavlja neverbalni podražaj². Sve prethodno navedeno ukazuje na to da individualne razlike u sposobnosti svjedoka da opazi, zapamti, prisjeti se i saopći detalje vezane za izgled počinitelja krivičnog djela, bitno determiniraju kvantitet i kvalitet njihovih iskaza.

Ipak, dosadašnja naučna istraživanja i kriminalistička praksa ukazala su na odnos kvantiteta i kvaliteta opisa počinitelja krivičnog djela nema jednostran karakter, te da je priroda ovog odnosa bitno kompleksnija. Naime, naučna istraživanja koja su izučavala ovu problematiku pokazala su da opisi počinitelja krivičnih djela vrlo često oskudijevaju detaljima, te da predstava o počinitelju krivičnog djela koju je svjedok zapamtio, u pravilu

1 Pavišić i suradnici (2012) ističu da na kvalitet sadržaja iskaza svjedoka direktno utječu: 1) priprema saslušanja; 2) vrsta i redoslijed pitanja; 3) umijeće i način (metoda) saslušanja; i 4) bilježenje iskaza.

2 Podražaj iz okruženja koji nije moguće u potpunosti opisati riječima (Schooler i Engstler Schooler, 1990).

predstavlja opći utisak (Meissner et al., 2007; Douglass et al., 2013). U vezi s tim, Kuehn (1974) je analizirao 100 policijskih izvještaja o saslušanju svjedoka i utvrdio da je najveći broj svjedoka navodio 8-9 karakteristika vezanih za izgled počinitelja krivičnog djela. Isto tako, Sporer (1992, cit. u Meissner et al. 2007, s. 5) je na navedenom uzorku policijskih izvještaja ustanovio da se raspon deskriptivnih karakteristika kretao od 1 do 48, a da je prosječan broj navedenih deskriptivnih karakteristika iznosio 9-10. Nadalje, Pozzulo et al. (2018) ističu da u učesnici laboratorijskim eksperimentima obično navode 7-8 karakteristika vezanih za izgled počinitelja, dok je na temelju analize iskaza svjedoka dobivenih u kriminalističkoj praksi utvrđeno da opisi počinitelja krivičnog djela obuhvataju 3-4 relevantne karakteristike. Dodatno, naučna istraživanja (Van Koppen i Lochun, 2007; Fahsing et al., 2004; Granhag et al., 2013) su pokazala da se najveći broj deskriptivnih karakteristika odnosi na opće informacije kao što su visina, težina, spol, etnička pripadnost i starost, dok se manje pažnje posvećuje odjeći, držanju i karakteristikama lica počinitelja. U slučajevima kada su opisi počinitelja krivičnog djela sadržavali informacije o karakteristikama lica, svjedoci su svoju pažnju uglavnom usmjeravali na gornji dio lica, primarno na kosu, oči i nos. Kada je riječ o načinu opisivanja počinitelja krivičnog djela, Pozzulo et al. (2018) utvrdili su da svjedoci koji počinitelja krivičnog djela u opisuju u pisanoj formi, imaju kraće i manje precizne opise, nego što je to slučaj sa svjedocima koji pružaju verbalni opis (Pozzulo et al., 2018). Nasuprot tome, Sauerland i Sporer (2011) su na temelju rezultata njihovog istraživanja došli do suprotnog zaključka, koji implicira da kvalitetniji opis daju svjedoci koji počinitelja opisuju u pisanoj formi.

Na temelju prethodno navedenog, moguće je ustanoviti da opis počinitelja krivičnog djela predstavlja produkt kompleksnog kognitivnog procesa koji predstavlja osnovu psihologije nastanka iskaza svjedoka. Kada je riječ o konkretnom odnosu između kvantiteta i kvaliteta opisa počinitelja krivičnog djela, potrebno je naglasiti da su dosadašnja naučna istraživanja (npr. Meissner et al., 2007; Demarchi i Py, 2009; Pansky i Nemets, 2012) utvrdila da kvantitet opisa počinitelja krivičnog djela ne znači i njegov kvalitet. Drugim riječima, spomenutim istraživanjima je utvrđen upravo suprotan trend, odnosno da povećanje brojnosti detalja u opisu počinitelja krivičnog djela, dovodi do smanjenja broja deskriptivnih karakteristika. Promatrano u kontekstu kriminalističkog istraživanja, navedena spoznaja bi značila da ekstenzivnije izlaganje svjedoka, koje se odvija samoinicijativno ili na insistiranje organa krivičnog progona, neće

dovesti do unaprjeđenja kvaliteta njegovog iskaza. Navedeno je potrebno imati na umu kako prilikom pripreme saslušanja i pitanja koja će svjedoku biti postavljena, tako i prilikom odabira metode njegovog saslušanja.

3.2. Kvantitet i kvalitet opisa počinitelja kao indikator tačnog prepoznavanja osoba?

U okviru naučnih istraživanja koja razmatraju specifičnosti provođenja radnje saslušanja svjedoka, posebno se izdvajaju ona koja ispituju prirodu odnosa između opisa počinitelja krivičnog djela i radnje prepoznavanja osoba. Veći dio tih istraživanja je polazio od pretpostavke da će svjedoci koji pruže kvalitetniji opis počinitelja krivičnog djela uspješnije identificirati počinitelja u liniji za prepoznavanje. Osim toga, Vrhovni sud Sjedinjenih Američkih Država i Vrhovni sud Savezne republike Njemačke su kvalitet opisa počinitelja krivičnog djela identificirali kao jedan od indikatora tačnog prepoznavanja osoba (Sporer i Cutler, 2003). Međutim, rezultati širokog opusa naučnih istraživanja opovrgnuli su spomenute pretpostavke. Jedno od pionirskih istraživanja koje se bavilo ovom problematikom proveli su Schooler i Engstler Schooler (1990). Ovi autori su utvrdili da sam čin verbalizacije može negativno utjecati na rekognicijske sposobnosti svjedoka, ali i da kvalitet opisa počinitelja krivičnog djela ne predstavlja indikator uspješnog prepoznavanja. Nadalje, Fallshore i Schooler (1995) su proveli istraživanje u kojem su ispitali da li osoba koja pročita kvalitetan opis počinitelja krivičnog djela koji je dao drugi svjedok, može izvršiti tačno prepoznavanje opisanog počinitelja. Ni ovo istraživanje nije potvrdilo značajnu povezanost između kvaliteta opisa počinitelja krivičnog djela i prepoznavanja. Dodatno, Cutler i Penrod (1995) su ustanovili da konzistentnost opisa počinitelja krivičnog djela ne predstavlja indikator tačnog prepoznavanja. Drugi dio njihovog istraživanja je pokazao da ekstenzivni iskazi svjedoka koji su pored opisa počinitelja, sadržavali i periferne detalje vezene za krivično djelo, nisu bili indikator tačnog poznavanja. Također, naučna istraživanja koja su ispitivala prirodu odnosa kvantiteta opisa počinitelja krivičnog djela i tačnosti prepoznavanja, nisu potvrdila značajnu povezanost (Meissner et al., 2007; Susa i Meissner, 2008).

Za razliku od prethodno prezentiranih naučnih spoznaja, recentna istraživanja su ukazuju na nešto drugačije trendove. Autori ovih istraživanja su koristili modificirane procedure za ispitivanje prirode odnosa između

kvantiteta i kvaliteta opisa počinitelja krivičnog djela, s jedne, i tačnosti prepoznavanja, s druge strane. Tako su Sporer et al. (2015) utvrdili da kvantitet i kvalitet opisa počinitelja krivičnog djela predstavljaju indikator tačnog prepoznavanja u onim situacijama kada je svjedocima omogućeno da, neposredno prije prepoznavanja, pročitaju opis koji sadrži veći broj tačnih deskriptivnih karakteristika. Navedeni nalaz autori objašnjavaju činjenicom da u ovim situacijama odlučujući značaj za podsjećanje svjedoka ima brojnost tačnih deskriptivnih karakteristika, uprkos prisustvu onih koje su pogrešne. U konačnici je potrebno spomenuti istraživanje koje su proveli Vallano et al. (2019) koji su utvrdili da svjedoci koji su od ranije poznavali počinitelja krivičnog djela, daju sadržajnije i kvalitetnije opise, te ujedno i uspješnije vrše prepoznavanje.

4. DISKUSIJA

Pregled istaknutih naučnih istraživanja u prethodnom dijelu rada nije pokazao postojanje povezanosti kvaliteta i kvantiteta opisa počinitelja krivičnog djela sa uspješnošću provođenja radnje saslušanja svjedoka. Uprkos tome, navedeni nalaz ima nesumnjive implikacije za krivično-procesni i kriminalističko-taktički aspekt provođenja ove radnje. Promatrano sa krivično-procesnog stanovišta, iskaz svjedoka predstavlja jedan od najčešćih dokaza u krivičnom postupku (Horvath, 2009), pri čemu je potrebno imati na umu da su njegov kvantitet i kvalitet bitno determinirani unutrašnjim i vanjskim faktorima. Unutrašnji faktori se ogledaju u nepouzdanosti ljudske spoznaje i poteškoćama povezanim sa njenim saopćavanjem drugim ljudima (estimatorske varijable), dok vanjski faktori primarno podrazumijevaju utjecaj procedure provođenja radnje saslušanja svjedoka na memoriju svjedoka (sistemske varijable) [Wells, 1978]. Spoznaje koje proizlaze iz prezentiranih naučnih istraživanja posebno su značajne ako se na umu imaju krivično-procesne odredbe koje propisuju obavezu svjedoka da u okviru radnje saslušanja opiše počinitelja krivičnog djela.

Kada se iskaz svjedoka promatra sa kriminalističko-taktičkog stanovišta, evidentno je da on vrlo često predstavlja središnji faktor kriminalističke obrade (Pavišić et al., 2006) na kojem se temelji planiranje daljnjeg kriminalističkog postupanja s ciljem utvrđivanja počinitelja krivičnog djela. Shodno tome, rezultati prezentiranih istraživanja ukazuju na potrebu za opreznim postupanjem prilikom planiranja i provođenja radnje saslušanja svjedoka, uključujući i ocjenu vjerodostojnosti iskaza svjedoka. Ovo

se posebno odnosi na slučajeve kada se saslušanje svjedoka poduzima kao anticipirana istražna radnja.

Svaka istražna radnja u kriminalističkom postupanju, bez obzira da li se poduzima kao anticipirana istražna radnja ili nakon službenog pokretanja istrage, započinje pripremom i planiranjem. Kada je riječ o pripremi i planiranju saslušanja svjedoka, organi krivičnog progona trebaju imati u vidu psihološke vulnerabilnosti svjedoka (Deljković i Džepina, 2017), učenje o simultanom kapacitetu svjedoka (Vodinec, 1996), učenje o estimatorskim i sistemskim varijablama (Wells, 1978), te kvantitativnu i kvalitativnu limitiranost iskaza svjedoka (Wells et al., 2020). Navedena znanja imaju poseban značaj kada je riječ o osnovnim elementima planiranja provođenja radnje saslušanja svjedoka: određivanju okolnosti koje je potrebno razjasniti u okviru saslušanja i oblikovanju pitanja s tim ciljem, te eventualnom utvrđivanju redoslijeda pitanja (Pavišić et al., 2006). Da bi se eliminirali negativni efekti ranije spomenute limitiranosti iskaza svjedoka, potrebno se voditi kriminalističko-taktičkom preporukom da se saslušavaju svi svjedoci koji su promatrali izvršenje krivičnog djela (Vodinec, 1996; Osterburg i Ward, 2014). Naime, ovakav pristup će u značajnoj mjeri omogućiti organima krivičnog progona da izvrše komparaciju pribavljenih iskaza i na taj način ostvare cjelovitiji uvid u konkretan slučaj. Sljedeća kriminalističko-taktička preporuka, koja se direktno naslanja na prethodno spomenutu, nalaže da se svjedoci na saslušanje ne pozivaju u isto vrijeme, kako bi se izbjegla njihova međusobna komunikacija i usaglašavanje iskaza (Simonović, 2004). U navedenim slučajevima, svjedoke je također potrebno poučiti da ne razgovaraju sa drugim osobama o slučaju o kojem su svjedočili, kako bi se spriječio sugestivan utjecaj na svjedoke koji tek trebaju biti saslušani (Wells et al., 2020).

Prije započinjanja provođenja radnje saslušanja, kad god je to moguće, potrebno je planirati audio-vizuelno snimanje usmenog iskazivanja svakog od saslušanih svjedoka, jer navedeno omogućava višestruko pregledavanje i analiziranje iskaza, što može imati svoje višestruke benefite pri likom ocjene vjerodostojnosti iskaza (Aleksić i Škulić, 2007). S druge strane, kada je riječ o zapisničkom evidentiranju iskaza svjedoka, naučne spoznaje o kvantitativnoj i kvalitativnoj limitiranosti iskaza svjedoka ukazuju na potrebu evidentiranja iskaza svjedoka u prvom licu, čime se postiže „personalizacija“ iskaza. Na daj način se odražava stvarno, izvorno saopćenje koje je dao svjedok, a takav način evidentiranja omogućava cjelovitu i temeljitu kompleksnu psihološko-logičku i sadržajnu ocjenu

iskaza (Pavišić i suradnici, 2012). Ipak, neka od naučnih istraživanja koja su predmet razmatranja u ovom radu (Sauerland i Sporer, 2011) ukazuju na to da su svjedoci koji iskazuju u pisanoj formi kvantitativno i kvalitativno superiorniji u odnosu na svjedoke koji to čine usmenim putem. Navedeno ukazuje na potrebu da organi krivičnog progona u svakom konkretnom slučaju izvrše procjenu ličnosti svjedoka u okviru inicijalnih faza saslušanja, kako bi mogli donijeti zaključak o tome da li svjedok lakše iskazuje usmeno ili u pisanoj formi. U tom smislu, svaki put kada organi krivičnog progona imaju nedoumicu u pogledu najprikladnijeg načina iskazivanja svjedoka, Wells et al. (2020) preporučuju da se svjedoku omogućiti kombinirano iskazivanje koje će podrazumijevati usmeni izražaj i pisanu izjavu.

Nakon pripreme i planiranja, kritična tačka u okviru saslušanja svjedoka jeste odabir metode ili tehnike saslušanja. Imajući u vidu potrebu da se svjedoku omogućiti slobodno izlaganje o slučaju (Deljković, 2016), bilo bi taktički ispravno odabrati onu tehniku čija procedura provođenja obuhvata fazu slobodnog izlaganja. U naučnoj literaturi se izdvaja nekolicina tehnika intervjuiranja, među kojima prednjače tehnika kognitivnog intervjua (e. *cognitive interview – CI*) [Deljković i Džepina, 2017] i modificiranu tehniku ovog intervjua prilagođenu opisivanju osobe (e. *Person Description Interview – PDI*) [Demarchi i Py, 2009]. Tehnika kognitivnog intervjua je posebno značajna kod saslušanja kooperativnih i dobronamjernih svjedoka, iz razloga što su naučna istraživanja pokazala da ova tehnika intervjuiranja podstiče svjedoke da iznesu sve što im je poznato, podstiče holističko procesuiranje informacija, povećava kvantitet i unaprjeđuje kvalitet iskaza (Wells et al., 2020). S druge strane, modificirana tehnika kognitivnog intervjua prilagođena opisivanju osoba podrazumijeva inkorporiranje jasnih instrukcija koje će prisjećanje svjedoka usmjeriti na izgled počinitelja krivičnog djela, što dovodi do unaprjeđenja tačnosti i cjelovitosti iskaza (Demarchi i Py, 2009).

U fazi postavljanja pitanja potrebno je uzeti u obzir naučne spoznaje na kojima se temelji profesionalizacija procesa saslušanja svjedoka. Navedeno implicira jasno određivanje funkcije i vrste pitanja koja se u ovoj fazi postavljaju svjedoku. Tako Grant et al. (2016) pitanja klasificiraju u dvije skupine: 1) pitanja za iniciranje određenih tema razgovora i 2) pitanja za proširivanje spoznaja o određenoj temi razgovora. Pitanja za iniciranje razgovora imaju svrhu da se putem njih započne razgovor sa svjedokom, te implicira postavljanje tzv. TED pitanja (eng. *Tell, Explain,*

Describe – TED) koja smjeraju saopćavanju, objašnjavanju i opisivanju okolnosti koje je potrebno razjasniti. Druga skupina pitanja služi da bi se dopunio, precizirao i/ili provjerio iskaz svjedoka ili njegovi određeni segmenti (Grant et al., 2016). Ovakav pristup formulaciji pitanja i određivanju redoslijeda pitanja, u kombinaciji sa fazom slobodnog izlaganja, omogućava taktičko pribavljanje preciznijeg i cjelovitijeg iskaza svjedoka.

U značajnom broju slučajeva saslušanja svjedoka očevidaca, postojat će potreba za provođenjem radnje prepoznavanja osoba. Naučna istraživanja prezentirana u ovom radu nisu potvrdila premisu da kvantitet i kvalitet opisa počinitelja krivičnog djela predstavljaju indikator tačnog prepoznavanja. Ipak, istraživanje koje su proveli Sporer et al. (2015) može imati značajne implikacije na taktiku provođenja radnje prepoznavanja osoba, posebno u onim slučajevima kada između saslušanja svjedoka i prepoznavanja osoba postoji značajniji vremenski odmak. Naime, spomenuti autori preporučuju da se u ovakvim situacijama svjedocima omogućiti da neposredno prije nego što izvrše prepoznavanje, pročitaju svoj iskaz kako bi na taj način reparirali sjećanje na počinitelja krivičnog djela. Navedeno se čini posebno korisnim u situacijama kada je svjedok pružio sadržajan i kvalitetan opis počinitelja krivičnog djela.

Sljedeće naučne spoznaje koje je potrebno usvojiti u kontekstu implikacija kvantiteta i kvaliteta opisa počinitelja za taktiku provođenja radnje prepoznavanja osoba, proizlaze iz istraživanja koje su proveli Wells et al. (2020). Ovi autori ukazuju na značaj postojanja utemeljene sumnje u pogledu osobe koja se predočava radi prepoznavanja. S tim u vezi, površni opisi (npr. mlađi muškarac, u srednjim dvadesetim, crne kose, normalne građe) koji se vrlo često koriste u kriminalističkoj praksi s ciljem utvrđivanja osumnjičene osobe koju je potrebno predočiti radi prepoznavanja, ne podrazumijevaju postojanje utemeljene sumnje. U cilju što slikovitijeg ilustriranja utemeljene sumnje koja mora postojati u odnosu na osumnjičenog, Wells et al. (2020) navode sljedeće primjere: 1) unikatno podudaranje sa opisom koji je pružio svjedok očevidac (plava tetovaža u obliku suze ispod desnog oka ili ožiljak na bradi u obliku polumjeseca); 2) samoinkriminirajuće izjave; 3) posjedovanje predmeta koji su u vezi sa krivičnim djelom, uz podudaranje sa fizičkim opisom koji je dao svjedok očevidac; 4) prisutnost na području u kojem je izvršeno krivično djelo u vrijeme njegovog izvršenja, uz podudaranje sa fizičkim opisom koji je dao svjedok očevidac; 5) povezanost sa materijalnim dokazima pronađenim na mjestu zločina, uz podudaranje sa fizičkim opisom koji je dao svjedok

očevidac; 6) način izvršenja krivičnog djela koji je svojstven osumnjičenom, uz podudaranje sa fizičkim opisom koji je dao svjedok očevidac. Bitno je naglasiti da ova lista ne iscrpljuje sve moguće situacije u kojima se može utvrditi postojanje utemeljene sumnje u odnosu na osumnjičenog. Inkorporiranjem navedenih kriterija u kriminalističku praksu, policijske agencije se priklanjaju stanovištu koje implicira da sumnja treba biti utemeljena na postojanju činjenica koje ukazuju da je određena osoba izvršila krivično djelo koje se istražuje (Wells et al., 2020). Osim navedenog, ovakav pristup podstiče organe krivičnog gonjenja da zahtijevaju od svjedoka da temeljitije opiše počinitelja krivičnog djela i naglasi karakteristike po kojima se on razlikuje od drugih osoba.

5. ZAKLJUČAK

Naučne spoznaje analizirane u ovom radu u potpunosti daju legitimitet krilatici „govor je samo nepotpun izražaj misli“ kojom Vodinelić (1996) započinje svoje izlaganje o procesu reprodukcije zapaženih činjenica davanjem iskaza. Nemogućnost svjedoka da u potpunosti saopći sadržaje koje je opazio prilikom promatranja izvršenja krivičnog djela, u značajnoj mjeri usložnjavaju proceduru provođenja radnje saslušanja svjedoka. Složenost spomenute procedure ogleda se u činjenici da organi krivičnog gonjenja u okviru pripreme, planiranja i provođenja radnje saslušanja svjedoka, trebaju voditi računa o nizu unutrašnjih i vanjskih faktora koji oblikuju i inhibiraju mogućnosti ljudske spoznaje. U skladu sa kriminalističkim načelom stručnosti i specijalizacije, navedeno nameće potrebu kontinuiranog educiranja i usavršavanja kriminalističkih istražitelja, ne samo iz oblasti krivičnog procesnog prava i kriminalistike, već i iz oblasti psihologije iskaza, kriminalističke psihologije i forenzičke lingvistike. Takvim educiranjem kriminalističkih istražitelja moguće je postići viši nivo profesionalizacije pristupa provođenju radnje saslušanja svjedoka, te omogućiti efikasnije provođenje temeljite i cjelovite psihološko-logičke i sadržajne analize iskaza svjedoka.

Kada je riječ o analizi iskaza svjedoka, na temelju rezultata naučnih istraživanja prezentiranih u ovom radu moguće je izvesti dva bitna zaključka: 1) kvantitet iskaza svjedoka ne predstavlja indikator kvaliteta iskaza i 2) kvantitet i kvalitet iskaza svjedoka nemaju utjecaj na tačnost prepoznavanja osoba kao posebnog oblika radnje saslušanja svjedoka. Uprkos tome, navedeni zaključci imaju određene implikacije za taktiku provođenja radnje saslušanja svjedoka (i prepoznavanja osoba) u kriminalističkoj

istrazi. S tim u vezi, prvenstveno je potrebno ukazati na činjenicu da rezultati naučnih istraživanja koji su prezentirani u ovom radu, jasno reflektiraju dinamiku razvoja i progressa kriminalističkih i psiholoških naučnih spoznaja relevantnih za provođenje saslušanja svjedoka. Ovakav trend naučnog razvoja implicira potrebu da policijske agencije napuste tradicionalne procedure provođenja radnje prepoznavanja osoba i upuste se u proces kreiranja i razvijanja procedura utemeljenih na naučnim postulatima. Pretpostavka je da bi navedena transformacija predstavljala korak naprijed u pogledu operativnosti, srazmjernosti, te taktičke i tehničke slobode kriminalističkog postupanja.

Spoznaje do kojih se došlo u okviru ovog rada, osim implikacija za kriminalističku praksu, mogu poslužiti i kao inspiracija za buduća naučna istraživanja. Posebno zanimljivim i pogodnim za daljnja istraživanja čini se nalaz do kojih su došli Sporer et al. (2015), a on implicira omogućavanje svjedoku da pročita opis počinitelja prije nego što izvrši prepoznavanje. U tom smislu, buduća istraživanja bi trebaju ponuditi pouzdan odgovor na pitanje „da li ponovno čitanje opisa počinitelja povećava broj tačnih prepoznavanja?“. Nadalje, u okviru budućih naučnih istraživanja bi bilo korisno dodatno ispitati nalaze o utemeljenoj sumnji kao kriteriju za određivanje osobe koja će biti predočena radi prepoznavanja. U tom smislu, buduća eksperimentalna istraživanja bi trebala utvrditi u kojoj mjeri primjena ovog kriterija doprinosi povećanju pravičnosti linije za prepoznavanje, te da li linije za prepoznavanje kreirane primjenom takve strategije utječu na uspješnost prepoznavanja osoba.

Literatura

1. Aleksić, Ž., i Škulić, M. (2007). *Kriminalistika*, peto izmjenjeno i dopunjeno izdanje. Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
2. Cutler, B. L., i Penrod, S. D. (1995). *Mistaken Identification: The Eyewitness, Psychology, and the Law*. Cambridge University Press.
3. Dando, C. J., Geiselman, R. E., MacLeod, N., i Griffiths, A. (2016). Interviewing Adult Witnesses and Victims. U Oxburgh, G., Mykelbust, T., Grant T. i Milne, R. (Ur.), *Communication in Investigative and Legal Contexts: Integrated Approaches from Forensic Psychology, Linguistics and Law Enforcement* (str. 79-106). Wiley Blackwel.

4. Deljković, I. (2016). *Kriminalistička taktika*. Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu.
5. Deljković, I., i Džepina, I. (2017). *Tehnike ispitivanja osumnjičenih osoba*. Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu.
6. Demarchi, S. i Py, J. (2009). A Method to Enhance Person Description: A Field Study. U Bull, R., Valentine, T. i Williamson, T. (Ur). *Handbook of Psychology of Investigative Interviewing: Current Developments and Future Directions* (str. 241-256). John Wiley & Sons.
7. Douglass, A. B., Brewer, N., Semmler, C., Bustamante, L., i Hiley, A. (2013). The dynamic interaction between eyewitnesses and interviewers: The impact of differences in perspective on memory reports and interviewer behavior. *Law and Human Behavior*, 37, 290–301. <https://doi.org/10.1037/lhb0000034>
8. Fahsing, I. A., Ask, K., i Granhag, P. A. (2004). The Man Behind the Mask: Accuracy and Predictors of Eyewitness Offender Descriptions. *Journal of Applied Psychology*, 89(4), 722–729. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.89.4.722>
9. Fallshore, M., i Schooler, J. W. (1995). Verbal Vulnerability of Perceptual Expertise. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition*, 21(6), 1608-1623.
10. Fazlić, A., i Deljković, I. (2017). Multidisciplinarni pristup provođenju radnje prepoznavanja osoba u kriminalističkoj istrazi. *Kriminalistička teorija i praksa*, 4. (2/2017.), 41-61.
11. Granhag, P. A., Ask, K., Rebelius, A., Öhman, L., i MacGillola, E. (2013). 'I saw the man who killed Anna Lindh!' An archival study of witnesses' offender descriptions. *Psychology, Crime & Law*, 19, 921–931. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2012.719620>
12. Grant, T., Taylor, J., Oxburgh, G. i Mykelbust, T. (2016). *Exploring Types and Functions of Questions in Police Interviews*. U Oxburgh, G., Mykelbust, T., Grant T. i Milne, R. (Ur.), *Communication in Investigative and Legal Contexts: Integrated Approaches from Forensic Psychology, Linguistics and Law Enforcement* (str. 17-38). Wiley Blackwell.
13. Horvath, M. A. H. (2009). Eyewitness Evidence. U Tong, S., Bryant, R. P. i Horvath, M. A. H. (Ur). *Understanding*

- Criminal Investigation* (str. 93-114). Chichester: Wiley-Blackwell.
14. Kapardis, A. (2010). *Psychology and Law: A Critical Introduction*, 3rd Edition. Cambridge University Press.
 15. Krivokapić, V. (2008). *Kriminalistička taktika*. Nade design – Narodno delo.
 16. Kuehn, L. L. (1974). Looking down a gun barrel: Person perception and violent crime. *Perceptual & Motor Skills*, 39, 1159–1164.
 17. La Rooy, D., Heydon, G., i Korkman, J. (2016). Interviewing Child Witnesses. U Oxburgh, G., Mykelbust, T., Grant T. i Milne, R. (Ur.), *Communication in Investigative and Legal Contexts: Integrated Approaches from Forensic Psychology, Linguistics and Law Enforcement* (str. 57-78). Wiley Blackwel.
 18. Meissner, C. A., Sporer, S. L. i Schooler, J. W. (2007). Person Descriptions as Eyewitness Evidence. U Lindsay, R. C. L., Ross, D. F., Read, J. D. i Toglia, M. P. (ur). *The Handbook of Eyewitness Psychology: Volume II – Memory for People* (str. 1-34). Routledge.
 19. Memon, A., Vrij, A. i Bull, R. (2003). *Psychology and Law: Truthfulness, Accuracy and Credibility*, 2nd Edition. John Wiley and Sons Ltd.
 20. Mrčela, M. (2012). *Svjedoci u kaznenom postupku: Ispitivanje svjedoka kao dokazna radnja*. Narodne novine.
 21. Osterburg, J. W. i Ward, R. H. (2014). *Criminal Investigation: A Method for Reconstructing the Past*, 7th Edition. Anderson Publishing.
 22. Oxburgh, G., Mykelbust, T., Grant, T., i Milne, R. (2016). Communication in Investigative and Legal Settings: Introduction and Contexts. U Oxburgh, G., Mykelbust, T., Grant T. i Milne, R. (Ur.), *Communication in Investigative and Legal Contexts: Integrated Approaches from Forensic Psychology, Linguistics and Law Enforcement* (str. 1-13). Wiley Blackwel.
 23. Pansky, A., i Nemets, E. (2012) Enhancing the quantity and accuracy of eyewitness memory via initial memory testing. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 1(1), 2-10.

24. Pavišić, B. (1997). *Kriminalistika 1 – Uvod*. Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci.
25. Pavišić, B. i suradnici (2012). *Kazneno postupovno pravo*, knjiga prva. Dušević & Kršovnik.
26. Pavišić, B., Modly, D. i Veić, P. (2006). *Kriminalistika*, knjiga prva. Golden marketing – Tehnička knjiga.
27. Pozzulo, J., Bennell, C. i Forth, A. (2018). *Forensic Psychology*, Fifth Edition. Pearson Canada Inc.
28. Risius, U. M., Staniloiu, A., Piefke, M., Maderwald, S., Schulte, F. P., Brand, M. i Markowitsch, H. J. (2013). Retrieval, Monitoring, And Control Processes: A 7Tesla fMRI Approach to Memory Accuracy. *Frontiers in Behavioral Neuroscience*, 7, 1-21.
29. Sauerland, M., i Sporer, S. L. (2011). Written vs. spoken eyewitness accounts: Does modality of testing matter? *Behavioral Sciences & the Law*, 29, 846–857. <https://doi.org/10.1002/bsl.1013>
30. Schooler, J. W. i Engstler-Schooler, T. Y. (1990). Verbal Overshadowing of Visual Memories: Some Things are Better Left Unsaid. *Cognitive Psychology*, 22(1), 36-71.
31. Simonović, B. (2004). *Kriminalistika*. Pravni fakultet u Krajujevcu – Institut za društvene nauke.
32. Sporer, S. L. (1996). Psychological aspects of person descriptions. U S. L. Sporer, R. S. Malpass, i G. Koehnken (Ur.), *Psychological issues in person identification* (str. 53–86). Lawrence Erlbaum.
33. Sporer, S. L., Kaminski, K. S., Davids, M. C., i McQuiston, D. (2015). The verbal facilitation effect: re-reading person descriptions as a system variable to improve identification performance. *Memory*, 24(10), 1-16.
34. Sporer, S. L., i Cutler, B. L. (2003). Identification Evidence in Germany and the United States: Common Sense Assumptions, Empirical Evidence, Guidelines, and Judicial Practices. U van Koppen, J. P., i Penrod, S. D. (Ur.). *Adversarial versus Inquisitorial Justice: Psychological Perspectives on Criminal Justice Systems* (191-208). Springer Science + Business Media.
35. Susa, K. J., i Meissner, C. A. (2008). Accuracy of Eyewitness Descriptions. U Cutler, B. L. (Ur.). *Encyclopedia of Psychology and Law* (str. 285-287). Sage Publications.

36. Šaver, B. M. i Vinberg, A. I. (1948). *Kriminalistika*. Prosveta.
37. Tonini, P. (2010). *Manuale di Procedura Penale*, Undicesima edizione. Giuffrè Editore.
38. Vallano, J., Steele, L. E., Slapinski, K. A., Briggs, A. P., i Pozzulo, J. D. (2019). Familiar eyewitness identifications: The current state of affairs. *Psychology, Public Policy, and Law*, 25, 128–146. <https://doi.org/10.1037/law0000204>
39. Van Koppen, P. J., i Lochun, S. K. (1997). Portraying perpetrators: The validity of offender descriptions by witnesses. *Law and Human Behavior*, 21, 661–685.
40. Vodinelić, V. (1996). *Kriminalistika*. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
41. Wells, G. L. (1978). Applied Eyewitness-Testimony Research: System Variables and Estimator Variables. *Journal of Personality and Social Psychology*, 36(12), 1546-1557.
42. Wells, G. L., Kovera, M. B., Douglass, A. B., Brewer, N., Meissner, C. A., i Wixted, J. T. (2020). Policy and procedure recommendations for the collection and preservation of eyewitness identification evidence. *Law and Human Behavior*, 44(1), 3-36. <http://dx.doi.org/10.1037/lhb0000359>
43. Adler, F., Mueller, G., & Laufer, W. (2007). *Criminology*. New York: The McGraw-Hill Companies, Inc.

DESCRIPTION OF THE PERPETRATOR WITHIN EYEWITNESS TESTIMONY: DOES QUANTITY ALWAYS MEAN QUALITY?

Review paper

Adnan FAZLIĆ
Irma DELJKIĆ
Eldan MUJANOVIĆ

ABSTRACT

Reason(s) for writing and research problem(s): The inspiration for this paper is reflected in the fact that eyewitness accounts are one of the most common types of evidence in criminal proceedings, while eyewitness testimony mostly is an essential part of criminal investigation. Additionally, the lack of scientific papers on this topic in Bosnia and Herzegovina served as the inspiration.

Aims of the paper (scientific and/or social): The aim of the paper is to analyse prominent scientific literature that considers the quantity and quality of eyewitness' description of the perpetrator, to put their results into the investigative context of eyewitness testimony, and to formulate research questions for the future scientific research. In addition, the paper aimed to extend the body of knowledge on this topic in criminal investigation science in Bosnia and Herzegovina.

Methodology/Design: Document analysis of the scientific literature on the quantity and quality of description of the perpetrator.

Research/paper limitations: The paper does not include the analysis of all relevant scientific literature on the quantity and quality of eyewitness statements, but the analysis of the most prominent scientific literature.

Results/Findings: The results indicate that the description quantity is not an indicator of the description quality, as well as the quantity and quality of description are not an indicator of accurate eyewitness identification.

General conclusion: Despite the quantity and quality of description do not influence the results of eyewitness testimony (and eyewitness identification), it is evident that findings of the paper have certain implications for the preparation, planning and carrying of these actions, as well as for the assessing the reliability and accuracy of eyewitness testimony.

Research/paper validity: The paper validity lies in the fact that there is the lack of scientific papers which studiously discussed these topics in Bosnia and Herzegovina.

Key Words

description of the perpetrator, eyewitness statement, eyewitness testimony, eyewitness identification, criminal investigation science

O autoru/ima

Adnan Fazlić, doktor kriminalističkih nauka, viši asistent na Katedri za kriminalistiku, Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu.

E-mail: afazlic@fkn.unsa.ba.

Irma Deljković, redovna profesorica na Fakultetu za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu.

E-mail: ideljkic@fkn.unsa.ba.

Eldan Mujanović, doktor kriminalističkih nauka, vanredni profesor na Katedri za kriminalistiku, Fakulteta za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu. Njegov istraživački fokus pokriva područja policije, međunarodne policijske saradnje, oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelima, kriminalističkog istraživanja organiziranog i imovinskog kriminala, kao i strateški okvir za borbu protiv trgovine ljudima, ilegalnih migracija i korupcije.

-mail: emujanovic@fkn.unsa.ba